СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Число 19. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 24. січня, 1924.

VOL. XXXII. No. 19. Jersey City, N. J., Thursday, January 24, 1924. THREE CENTS

КОНВЕНЦІЯ МАЙНЕРСЬКОЇ ЮНІЇ

ІНДІЯНОПОЛИС, Індіяна, 22. січня. — Нині почалася тут дворічна конвенція майнерської Юнії „Де Юнайтид Майн Воркерс оф Америка", котра має полагодити ряд важних питань, а передовсім встановити домагання, які мають бути предложені іменем майнерів властителям копалень мягкого вугля по скінченню теперішнього контракту.

Отвираючи конвенцію, голова юнії Джан Луис згадав за потребу роблення контракту над оваші роки, але не говорив про те, які умови мають ставити майнери, бо про сю справу радить спеціяльний комітет заплати. Другий бесідник конвенції, віцепредсідатель юнії Филип Морей представляв потребу постійного ведення організаційної праці в незорганізованих майнерських округах. Звіт секретаря-скарбника Ґріна показує, що юнія мала з днем 30. падолиста 1923. року 1 міліон 177,000 долярів без ніяких довгів та 532,993 члени.

Конвенція ведеться далі.

ВЕЛИКЕ ЗАВОРУШЕННЯ В УРЯДІ ЧЕРЕЗ НАФТОВІ СКАНДАЛИ

ВАШІНҐТОН, 22. січня. — Уряд зацікавився так переслуханнями в справі нафтового промислу перед комісією сенату, що й президент Кулидж і ґенеральний прокуратор (міністер судівництва) Доґерті вислали туди своїх представників. Сенатовий комітет постановив закликати на переслухание бувшого міністра нутрішних справ Фола, проти котрого зізнав учора Арчиболд Рузевелт, що він побирав хабарі за уділенне нафтової концесії.

КУЛИДЖ СТОЇТЬ ТВЕРДО ЗА ПРОЕКТОМ МЕЛОНА

ВАШІНҐТОН, 22. січня. — Президент Кулидж заявив провідникам більшости в обох палатах конґресу, що він стоїть твердо на становищи податкового проекту секретаря скарбу Мелона та що він ужие в разі потреби навіть свого права вета, колиб ухвалено постанову, яку він уважае шкідливою. Передовсім президент противиться підношенню податкових додатків від високих приходів.

ЗА ТОРГОВЛЮ З РОСІЄЮ

ВАШІНҐТОН, 22. січня. — Сенатор Кінґ, демократ з Юти, виголосив в сенаті промову за навязанием торговельних зносин з Росією. Сенатор виходив зі становища, що такі зносини поможуть народам Росії скинути зі себе большевицьке ярмо. Очевидно, говорив сенатор, заким буде можна навязати такі зносини, уряд буде мусіти вперед признати довги Росії супроти Злучених Держав та покінчити всяку ворожу пропаганду проти американського уряду.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД МОВЧИТЬ ПРО ЛЕНІНА

ВАШІНҐТОН, 22. січня. — Американський уряд, котрий не признав большевицького уряду, не буде видавати ніякої офіціяльної заяви жалю з приводу смерти большевицького провідника Леніна.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ПРИЗНАННЯ БОЛЬШЕВИКІВ

ВАШІНҐТОН, 22. січня. — Американський департамент стейту предложив субкомітетови заграничного комітету сенату, що веде слідство в справі внесення сенатора Бори щодо визнання большевицького уряду, дальші документи про звязок межи російськими та американськими комуністами. Департамент зложив дальше докази на те, що Третий Інтернаціонал кореспондував з так званою робітничою партією в Америці при помочи тайного телеґрафічного кодексу (серії знаків).

АМЕРИКА ПРОДАЄ ЗНОВА 5,000 КРІСІВ МЕКСИКОВИ

ВАШІНҐТОН, 22. січня. — Американський воєнний уряд продав мексиканському федеральному урядови другий ладунок оружа. Сим разом продано 5,000 крісів, 2,500 револьверів та більшу скількість набоїв. Мексиканський уряд винен досі за оружа 700,000 долярів. Рівночасно американський уряд заявляє, що пересилка оружа повстанцям устала зовсім.

МЕКСИКАНСЬКА ЗАВЕРУХА

ТАМПІКО, 22. січня. — Мексиканські повстанці висадили свої відділи коло міста Ляґуни, на північ від Тампіка, щоби напасти зі заду на відділи Обреґона.

ЗАХОДИ КОЛО ПОКІНЧЕННЯ МЕКСИКАНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

МЕКСИКО, 22. січня. — Кількох мексиканських сенаторів виступило з проектом полагоди мексиканської революції. В своїй відозві сенатори вказують, що наслідком революції потерплять всі кляси населення, хоча в боротьбі будуть брати участь передовсім вояки. Через те інтелігентний пролетаріят повинен довести до згоди. Способом до сього мають бути переговори, в яких малиб взяти представники всіх суспільних верстов.

АМЕРИКАНСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ТІШУТЬСЯ ПОСПІХОМ РОБІТНИЧОЇ ПАРТІЇ В АНГЛІЇ

НЮ ЙОРК, 22. січня. — Заряд американської соціялістичної партії вислав до Ремзея Мекданелда, провідника британської робітничої партії, ґратуляції з приводу обняття уряду сею партією та встановлення в Анґлії першого робітничого правительства.

З ТЕОЛЬОҐІЧНИХ ДИСПУТ У ПРОТЕСТАНТСЬКИХ ЦЕРКВАХ

НЮ ЙОРК, 22. січня. — Заряд протестантської епископальної церкви рішив потвердити заборону нюйорського епископа сеї церкви проти уряджування вистав з танцями в церкві св. Марка в Ню Йорку. Парох сеї церкви, др. Вілієм Ґатрі, відкликується від рішення сеї справи та хоче, аби питанне розібрала лава присяжних судців, зложена з 50 проповідників та вірних.

ЗАХОДИ АНТИПРОГИБІЦІОНІСТІВ.

ВАШІНҐТОН, 21. січня. — Конференція, скликана Товариством Проти Прогибіційної Конституційної Поправки, відкрилася тут нині та по цілоденній нараді вислала до президента Кулиджа депутацію, яка домагалася змінення прогибіційного закона. Президент Кулидж відповів депутації, що прогибіція є законом, і яко така мусить бути виконувана.

СТРАШНА ПОДІЯ ПІДЧАС ПОЖАРУ

ПИТСБУРҐ, Па., 21. січня. — Підчас пожару нафти й газоліни в одній рафінерії нафти втопилося в газоліні 7 пожарних сторожів. Як кажуть перші чутки, 5 сторожів, занятих гашенням, стояло на збірнику газоліни. Аад ними заломилася пожарна драбина, на котрій стояло двох сторожів. Коли сі впали на накривку збірника, ся не видержала, заломилася, а всі поілсмени втопилися в збірнику. Близчих подробиць випадку нема, бо фабрику замкнено для публики.

СМЕРТЬ В ОГНИ.

В Бруклині погоріло в огни двоє людий. Джеймс Краймер, 46-літний мущина, та його сестра задушилася в горійчій хаті, заким наспіла огнева сторожа. Як пожарні сторожі зайшли в комнату, їх тіла вже були звуглені.

СМЕРТЬ ЗВОРУШЕННЯ

В нюйорській дільниці Брокс помер наглою смертю вді удару серця, властитель великого маґазину, Анунчіо Сантіні. Причиною удару було зворушенне, в яке він попав, ратуючи велику поліційну собаку з пожару ґаражу для автів. Зараз потім, як виніс собаку з вогню, Сантіні впав неживий.

НАРІД ЩО ЧИСЛИТЬ ЛИШЕ 50 ДУШ.

Російське правительство приказало перепровадити перепис малих племен, що живуть на найдальшій півночі европейської Росії й Сибіри. Виявилося, що в 44 північних губерніях на 66,554,011 населення є 9,847.216 чоловік неросійського походження. З них по містах жие 1,402,526, а поза містами 8,444,690. Найбільша часть цих не-Москалів це кочовничі або півкочовничі народи (люде що переносятсь з місця на місце). В північній Росії є 85 малих народів. Із них найчисленніщий, Тунгурзи, числить 8848 душ, а найменший народець, Солоне, лише всего на всего 50 душ. Є мале племя живе над рікою Усурі.

МЕТАЛЕВА МОНЕТА В АВСТРІЇ.

Австрійський уряд розпочав вибивання металевих монет. Грошева одиниця буде називатися "Алпеншілінг" і буде рівнатись 10.000 К. Введені будуть також дрібнійші монети по 1000, 2000, і 5000 К.

СПРАВА КОРДОНІВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

"Народні Лісти" подають, що 14 м. м. в Празі розпочалися переговори про устаненя меж між Закрапатською Україною і Словаччиною.

ХЛІБОРОБСЬКА ШЛЯХТА

Французька влада роздала 287 селянам лицарський хрест за хліборобські заслуги. Їх семя вже від більше як сто літ управляють цю саму землю. Половина їх сидить на тійсамій землі, котру їх діди поливали своїм потом перед сто і двіста літами. На особливу згадку заслугують наслідники, котрі тусаму землю управляють від 700—900 літ. Тих є навіть більше. Сучасний господар Ляскасі має у прастарій скрині, незвичайно гарно виконаній, предквіську стародавню книгу. В цій книзі списані всі батьки дому по черзі, а він сам є 24-тий. У книзі записані всі родинні події, завіщання і т. п. Цікаве, що стародавню хату цієї семі вперве перебудовано тому сто літ назад. Теперішнього господаря цього дому справедливо відзначено за любов своїх предків і рідної землі. Франція відноситься до цих старих селянських батьків як до ліса, в якому ростуть столітні сильні дуби.

ЩО ЙДЕ НА ЛІЦИТАЦІЮ

Останніми днями продано на публичній ліцитації один лист презид. Пуанкаре до бувш. президента міністрів Клебансо за ціну 50 фр. Темою цього листа — пляни звязані з мировим договором. Цікаво, як за життя двох діячів такий лист попав на ліцитацію без їх відома. Клемансо є людиною досить бідною, але важко уявити собі, щоби починав від продажі приватних листів.

МЕТАЛЕВІ ШИНИ

М. Яблоновський на Україні винайшов металеві шини для авт, що міцністю й елястичністю не поступляться перед ґумовими. Цей винахід матиме велике значіння в розвитку автопорта, який гальмувався до цього часу через дорожнечу пневматичних фабрикатів.

ЛЯЦЬКИЙ ПОХІД ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Львівська кураторія закрила розпорядком з дня 28. падолиста м. р. українську 5-ти клясову народню школу Українського Педагоґічного Товариства в Золочеві.

ВИДАЛЕННЄ РОСІЙСЬКИХ ЕМІҐРАНТІВ З ДАНЦІҐА

В останніх днях у звязку з арештованнями і ревізіями серед місцевих комуністів видано наказ російським еміґрантам в Данціґу залишити територію вільного міста.

ВИСИЛКА РОСІЙСЬКИХ ЕМІҐРАНТІВ З ПАРИЖА

По відомостях "Руля", з Парижа висилаеться велике число Росіян, запідозрених в большевизмі і спекуляції.

НОВА МОСКОВСЬКА ҐАЗЕТА НА ЕМІҐРАЦІЇ

Видавництво "Пламя" в Празі приступає цими днями до видання нової понеділкової ґазети на російській мові. Літературним відділом ґазети керуватиме відомий писменник В. Ів. Немирович-Данченко.

НОВІ ВОЄВОДИ.

Львівський і станиславівський воєвідський „престол" обсаджені остаточно. Львівським воєводою іменовано теперішнього воєводу в Кельцях Більського, станиславівським Ґараніха.

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ОКРУГ

Народній комісаріят внутрішніх справ радянської України порішив перемінити Богуславський округ на „Шевченківський округ" з окружним комісаріятом в Корсуні.

НОВЕ САМОВБИЙСТВО У ЛЬВІВСЬКИХ ТЮРМАХ.

Дня 13 м. м. в поліційних арештах при вул. Яховича у Львові зажив отруї вязень Карло М. 26 літний торговельний помічник, арештований на донос підозрілих індівідуїв. Непритомного вязня відвезено в безнадійнім стані о лічниці.

ВУГОЛЬ В ПАЛЕСТИНІ.

Єрусалимська телеґрафічна аґенція звідомляє, що в Палестині викрито великі поклади вугля першорядної вартости. Анґлійські підприємці вже ведуть переговори в справі експльотації покладів.

НАЙСТАРША ЖІНКА В ЕВРОПІ.

В малім італійськім місточку Сієнні померла на днях жінка убогого робтіника Лявані, яка прожила 123 роки. Це була найстарша жінка в Европі. До 120. року життя вона працювала і була зовсім здорова, останні 3 роки не покидала ліжка.

ПРОФЕСОРИ В РАДІ ДЕПУТАТІВ У КИЄВІ.

До київської міської Ради вибрано цілий ряд тамошніх професорів, а то: Яновського, Черняхівського, Левицького, Ґраве, Делоне, Боброва, Богданова, Іжевського, Лободу і Кримського.

ТОРГОВЛЯ НАФТОЮ В РУМУНІЇ.

Рада румунських міністрів склала законопроект в справі вільної торгівлі нафтою. Вивіз бруттової ропи буде на дальше збороннений. Вивіз нафтових продуктів буде обмежений; на вивіз бензини обовязуватиме такса.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

ДО ВП. П. СЕКРЕТАРІВ І ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

До Канцелярії У. Н. Союза напливають численні просьби о надісланне календарів для нових членів на рік 1924.

Щоби вдоволити всіх членів на рівні і дати можність одержання цеї цінної книжки, отсим повідомляєсь всіх Вп. П. Секретарів, що на жаданне вишлеться для всіх нових членів календарі, по ціні 30 цнт. за примірник. Щоб улекшити висилку та оминути непотрібних замішань в рахунках, проситься з цею справою віднестися просто на адресу Свободи. Секретар при замовленню має подати число відділу і число членської грамоти нового члена, а також належитість згори на адресу: "SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Р. Слободян, фін. секретар.

МИКОЛА ЛЕНІН, ГОЛОВА РОСІЙСЬКОГО СОВЕТСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА, ПОМЕР

МОСКВА, 22. січня. — Вчера о 6-ій годині вечером помер Володимир Іліч Улянов (Микола Ленін) в селі Ґорки під Москвою (28 верств від Москви). Смерть наступила нагло наслідком нового параліжу.

Сього вечера про смерть голови російського советського правительства знало тільки небогато осіб з уряду й управи російської комуністичної партії. Щойно на другий день розповсюджено сю вістку.

У второк, 22-ого с. м., по 11-ій годині, коли вже був зібраний конґрес советів на сесію у великій салі опери, виступив на естраду голова советів Калінін і серед сліз придушеним голосом просив чисельний збір встати з місць. Потому при входових дверях сурмачі затрубіли похоронний марш, а відтак Калінін з трудом повідомив зібранне про смерть Леніна.

Він рівночасно заявив, що предкладає, аби день 21-ого січня обходжено на будуче в цілій Росії яко день жалоби.

Зібрані тихим притакуванням згодились на предложенне. Серед них і серед публики на ґалерії було чути плач і зітханне.

На естраді плакали крім Калініна також Каменев і Зіновев, котрі поклали були свої голови на стіл, а навіть ґенерал Буденний.

Відтак вийшов на естраду член центрального комітету російської комуністичної партії Ляшевич у військовому однострою і повідомив конґрес, що члени уряду і управи комуністичної партії поїдуть в середу рано окремим поїздом в село Ґорки і привезуть сполудня тіло Леніна до Москви, де воно буде виставлене прилюдно в бувшому клюбі російського дворянства (шляхти), аж до суботи, коли буде похорон. Тіло його має бути поховане в Кремлі.

ВРАЖІННЄ СМЕРТИ ЛЕНІНА НА ПУБЛИКУ В МОСКВІ

МОСКВА, 22. січня. — Покійний Ленін мав симпатії серед публики і тому публика приняла з жалем відомість про його смерть. Вправді він був хорий і не брав участи в громадському життю з довшого часу, але комуністичні лідери все запевняли, що він приходить до здоровля і публика вірила, що він ще вернеться до керми державою. Вістка про смерть Леніна заскочила публику несподівано і зробила на неї пригноблююче вражінне.

Ґазети видали надзвичайні видатки про смерть Леніна, які публика розхоплювала.

ЖАЛОБА В МОСКВІ

МОСКВА, 22. січня. — Нині, в 19-і роковини „кровавої неділі" (в память 22-ого січня, 1905, коли то царське військо змасакрувало многотисячну депутацію робітників, котра під проводом священика Ґапона ішла до царської палати в Петербурзі, щоб доручити цареви петицію), улиці і доми в Москві були прибрані в червоні прапори. Колиж вполудне розійшлась вістка про смерть Леніна, негайно познимано червоні прапори, а повивішувано на знак жалоби чорні прапори.

ХТО БУДЕ ТЕПЕР ПРАВИТИ РОСІЄЮ?

МОСКВА, 22. січня. — Микола Ленін ізза недуги не правив Росією вже більше року, а правили його найблизщі однодумці і приклонники. Одначе всетаки поки він жив, власть большевиків опиралась на авторитеті Леніна, котрого імя всюди фіґурувало. Тепер же його приклонники мусять правити без нього. Справа труднійша, бо нема такого великого ума й авторитетного лідера як Ленін і до того виринає боротьба за становище по Леніні, яку не легко втихомирити.

З уваги на сю хаотичну ситуацію імовірно і надалі, таксамо як вчасі недуги Леніна, буде правити Росією трох большевицьких лідерів, Каменев, Зіновев і Сталін.

КАЖУТЬ, ЩО ТРОЦЬКИЙ НЕ ХОЧЕ ВСТУПИТИСЯ З МОСКВИ

РИҐА, столиця Латвії, 22. січня. — З Москви повідомляють, що хотяй лікарі порадили Троцькому зміну клімату і виправляли його на Крим, він таки остається в Москві і веде підпольну боротьбу проти трійки противників, Каменева, Зіновева і Сталіна.

ПАРТІЯ ПРАЦІ ОБНЯЛА ДЕРЖАВНУ ВЛАДУ В АНҐЛІЇ

ЛОНДОН, 22. січня. — Нинішний день се день тихої безкровної революції в Анґлії. Перший раз в історії Великої Британії обняло владу у свої руки робітниче правительство.

Нині запросив до себе король Юрій V. провідника Партії Праці в парляменті, Ремсея Мекданелда і поручив йому утворити новий міністерський кабінет.

Мекданелд приняв поручение і вже склав свій кабінет. Він буде премієром і міністром закордонних справ. Визначнійшим своїм товаришам соціялістам віддав такі ресорти: Джанови Робертови Клайнсови уряд правительственого провідника в парляменті; Филипови Сновденови становище міністра скарбу; уряд міністра внутрішніх справ Артурови Гендерсонови; становище міністра торговлі Сидні Веббови. Є також і лорди між міністрами Мекданелда, лорд Гелдейн, лорд Пормур, лорд Чимсфорд.

Завтра, в середу, старі міністри мають передати урядованне новим міністрам.

За 2 тижні нове правительство появиться перед парляментом.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

СТАРИЙ КРАЙ ДЛЯ РІДНОЇ ШКОЛИ.

Провідники українських установ у Галичині видали перед Різдвом такий поклик у справі жертв на Рідну Школу:

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ:—

Зближається річниця народин Божественного Спасителя, що як Чоловік вийшов з бідних і поневолених та для них віддав своє життя.

Найбільший Учитель, Бог і Чоловік, Ісус Христос і Його наука та всі Його ученики, а далі визнавці були колись предметом страшних нелюдських переслідувань з боку приклонників тьми і насильства. Всетаки завдяки незломній енергії, безприкладній жертвенности, невигасаючій вірі у Божу святість справи і її кінцевий успіх — ПРАВДА ПОБІДИЛА НАД ХВИЛЕВИМИ ПЕРЕМОЖЦЯМИ.

Цю велику річницю, Цей Великий Празник Надії на гарнійшу будучину мусить гідно стрінути і памятним ділом зазначити Український Народ.

Згідно з дотеперішньою традицією Світлий Празник Різдва Христового нехай буде й на далі днем Рідної Школи. А слова коляди, які нагадують прихід на світ Спасителя, нехай приводять нам на думку українські діти й установу, створену тільки для дітий — Рідну Школу.

Бо Рідна Школа се не тільки інституція, яка доповнює недостачу державних українських шкіл. У сучасному повоєнному лихолітті, коли нашому шкільництву нанесено страшні втрати і здесятковано державні українські школи, — приватне шкільництво мусить заступити нам і державні школи. Тому жертви на Рідну Школу є необхідною національною конечностю, від якої не сміє відмовитись ніодна українська одиниця. Таке становище обовязує нас у кожному дні в році.

У день Рідної Школи в часі Христового Різдва цей обовязок мусить стати народньою манїфестацією. І тому суспільність мусить однодушно подбати, щоб у всіх громадах і навіть найдальших закутинах нашого краю колядували всі на Рідну Школу.

Львів, дня 1. січня, 1924.

Андрей Шептицький, Митрополит Галицький.
Проф. Юліян Романчук, б. віце-президент.
Др. Кирило Студинський, Голова Наук. Т-ва ім. Шевченка.
Др. Маріян Панчишин, ректор Українського Університету.
Михайло Галущинський, Голова Т-ва „Просвіта".
Др. Степан Федак, Сеніор „Ставропігії".
Константина Малицька, Голова „Союза Українок".
Радн. Модест Каратницький, Голова Т-ва охорони молоді.
Др. Михайло Коцюба, Заст. гол. Т-ва „Сільський Господар".
Інж. Юліян Павликовський, Голова „Краєв. Союза Ревізійного".

ГОЛОВНА УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ТОВАРИСТВА:
Омелян Терлецький, голова. **Др. Степан Біляк,** секретар.

* * *

Може неодин з американських, канадійських і бразилійських синів Галицької Землі здивується, як прочитає сю відозву, в якій кличеться кожду громаду навіть в найдальших закутинах Галичини колядувати на Рідну Школу.

Бо се значить, тверда віра, що весь наш загал в Галичині мимо военного і повоєнного знищення і лихоліття, мимо грабунку і рабунку наїзників, мимо загального зубожіння, всетаки ще всилі підпомогти свою Рідну Школу і вести боротьбу з польщеннем наших шкіл польськими наїзниками.

Наші браття в Галичині не тільки вірять, що серед страшного зубожіння нарід всетаки підіпре як слід Рідну Школу, але й заявляє, що вона зєдинить всіх Українців в одну велику солідарну громаду, яка мусить доконати й ДОКОНАЄ ВЕЛИКОГО ДІЛА. Якого? Се там усі розуміють і тут, гадаємо, розуміють. Великого діла — ОСВОБОДЖЕННЯ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ ВІД ЛЯЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ. Молодіж, яку виховають рідні школи, се жовніри, що боротимуться за вільність нашої рідної землі.

У се вірить старий край і певен сього. І складає жертви, хотяй зубожів до крайности, хоча там немає гроший лиш польське паперове сміттє.

А що-ж на се Українці Галичини в Америці, Канаді і Бразилії?

Вони — се-ж пята частина народу Галицької України. Се 20% того народу. Се та часть, котра спаслась перед военним і повоєнним лихоліттєм. Тут не було ляцьких наїзників. Тут є добрі гроші.

А кілько ми помогли жертвами на Рідну Школу в старому краю?

Побачимо із звіту, який оголосить Обєднанне.

А тимчасом ще пора поодиноким громадам і товариствам поспішитись із жертвами на Рідну Школу, аби їх не забракло у загальному виказі.

Жертви на Рідну Школу може післати і кожда громада, товариство й одиниця независимо від коляди. Ходить лиш о те, щоб Обєднанне висилало тепер до Галичини як найбільший дар від американських Українців.

В СПРАВІ КОЛЯДИ НА РІДНУ ШКОЛУ.

ЗІБРАНІ ЖЕРТВИ З КОЛЯДИ, А ПРИЗНАЧЕНІ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ, НАЛЕЖИТЬ ПЕРЕСИЛАТИ НЕГАЙНО ДО ОБЄДНАННЯ ДЛЯ ДАЛЬШОЇ ВИСИЛКИ ДО КРАЮ.

НЕ ПРИДЕРЖУЙТЕ ЇХ, А ШЛІТЬ СЕЙЧАС, БО КРАЙ ЇХ ПОТРЕБУЄ І ЖДЕ НА НИХ. **Обєднанне.**

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

З НОВИМ РОКОМ.

(Від власного кореспондента).

Що пережили українські землі в минулому році?

Українська Соціялістична Радянська Республика, яка з **правного** становища була незалежною, суверенною державою і як така виступала на міжнароднім полі, стала складовою державою Союза соціялістичних радянських републик і тим самим втратила незалежність і суверенність, задержуючи характер несуверенної держави в радянській федерації.

Так вияснилося — неясне до того часу — становище Радянської України супроти Московщини і всіх тих територій, на яких радянські володарі Московщини завели радянську форму державної влади. Попередня **політична** залежність суверенної Української Соціялістичної Републики від Московщини одержала **правну** форму, а саме форму приналежности до радянської федерації, в якій політичну перевагу має Московщина.

Сим скромним армам несуверенної державности, які має складова держава в федерації, очевидно дуже далеко до повної державно інезалежности і суверенности ,яка є цілю державних змагань українського народу.

Одначе поки-що в сих скромних рамах відбувається процес, який має велику вагу для будучности української державности. Сей процес відомий під назвою **українізації.** В сім процесі треба відріжнити два моменти: **суспільний і правний.**

Кількалітня боротьба за державну незалежність пробудила в українських народніх масах національну свідомість, яка постійно зростає. Сей ріст національної свідомости українських народніх мас заставляє державну владу числитися з нею і йти ї йна зустріч.

В останніх часах се виявилося в **українізації державного життя.** Що правда, ся українізація носить у великій мірі **механічний** характер, виявляючися тим, що урядовці Москалі й Жиди по наказу державної влади вчаться української мови ,щоб могти її вживати в урядуванню .Значить, державний апарат остається в тих самих руках, в яких знаходився перед українізацією, тільки приймає зверхній український характер. Далеко ще до того, щоб українізація стала **органічн,** себто, щоб ціла державна влада і весь державний апрат української . держави знаходиться в українських руках. Одначе коли причинию українізації державного життя являється постійний ріст національної свідомости широких народніх мас, то теперішня механічна українізація переміниться згодом в органічну.

Коми се станеться, тоді можна бути спокійним за дальшей розвиток української державности. Коли теперішні скромні рами української дещжавности виповняться органічно українським змістом, тоді з природною конечністю прийде черга на потирання самих ран.

* *

Сі перспективи розвитку української державности на території Радянської України ярко відбивають від положення, в якім після рішення конференції Амбасадорів з 15. марта 1923 р. опинилися **Західно-українські землі.**

Що-до самого рішення, ніколи не буде зайвим ще і ще ствердити, що є воно потоптанням права самовизначення українського народу, права, яке власне головні держави антанти проголосили найвисшим законом у міжнароднім життю, і зломанням міжнародніх зобовязань, яких додержання власне головні держави антанти проголосили основою міжнародніх відносин.

Те, що виявилося в політичнім життю західно-українських земель після рішення Конференції Амбасадорів, показало. що в наших провідних політичних кругах за богато було надії на корисне рішенне головних держав антанти і за мало підготування, щоб ми могли як слід зустріти рішенне некорисне. Тому наш протипольський фронт не видержав удару, яким було те рішенне, і захитався. Не само рішенне Конференції Амбасадорів ,а факт, що воно захитало наш протипольський фронт, є найсумнійшим моментом життя західно-українських земель в минулім році.

Побачивши захитані наші ряди, ворог почав нам наносити удари за ударами, особливо на полі школи, якої знищеннем він сподівається вирвати народній масі світло національної свідомости.

Останні події кажуть сподіватися, що протипольський фронт буде поставлений на ново. Коли се станеться, тоді можна буде відновити і в краю і на міжнароднім полі боротьбу за державну незалежність західно-українських земель, — боротьбу, яка може бути ведена з успіхом тільки тоді, коли її єдиною цілю буде визволенне зпід Польщі, а не якенебудь хоч-би тільки часове примиренне з польською державністю.

Поставленне і постійне скріплюванне протипольського фронту є конечною умовою здобуття також тих найконечнійших прав, які потрібні для охорони нашого національного життя в часі оставання західно-українських земель під Польщею .Тільки наша сила, рішучість і непримиримість може здобути нам респект у ворога.

Що західно-українські землі в боротьбі за визволенне зпід Польщі повинні стояти на становищі державности, се наше найглибше переконанне, якого ми не перестанемо обороняти доти, аж доки прінціп державности не стане провідним прінціпом політики західно-українських земель. Окупаційній владі ворожої держави ми мусимо протиставити організацію, яка для нашого народу мала би **авторітет національної державної влади.**

Через захитанне протипольського фронту в нашій визвольній акції богато занедбано, особливо на міжнароднім полі. Найвисший час, щоби зорганізуванням державної влади західно-українських земель і її закордонного представництва уможливити дальшу визвольну акцію.

* *

Поза Радянською Україною і західно-українськими землями остають ще дві части українських земель: **Бесарабія й Буковина** під румунською окупацією і **Закарпатська Україна,** яка на основі міжнародніх договорів і чесько-словацької конституції повинна творити евтономну провінцію в чесько-словацькій Републиці.

Сі части України за малі, щоб могли відіграти активну ролю в змаганнях до соборної української державности. Їх задача зберігати себе до часу, доки сі змагання не будуть здійснені Східною і Західною Україною.

Між їх теперішнім положенням є основна ріжниця.

Положенне **Бесарабії й Буковини** таке саме, як західно-українських земель. Їм доводиться **вести** важку, нерівну боротьбу проти румунської окупації, яка хоче стерти з них їх україньский характер. З окрема треба зазначити, що в сій боротьбі українське громадянство Бесарабії й Буковини повинно звернути увагу на ту охорону, яку дають українському народови під Румунією міжнародні договори.

Закарпатська Україна — після вікового мадярського гнету — переживає початки національного відродження. Запорука її будучности в тім, що в інтересі Чехо-Словаччини лежить велика й могуча українська держава, з якою вона мала би спільну границю й оставала би в приязних відносинах. Що Чехо-Словаччина се розуміє, свідчить її активна поміч численній українській еміграції.

* *

В наших змаганнях до соборної української державности велике значінне мати-ме, коли і як устійняться відносини на Сході Европи. В нашім інтересі лежить, щоб те устійнення наступило в такім часі і в таких формах, щоб се прияло нашим змаганням. Укріпленне української державности Радянської Україні і визволенне західно-українських земель зпід Польщі — се дві основні передумови корисного для нас устійнення відносин на Сході Европи.

Мусимо — не словом, а ділом — переконати цілий міжнародній світ, що тільки тоді мирний розвиток на Сході Европи буде можливий, коли український нарід зможе без перешкод ґаздувати й розвивати свою державність.

Маючи на увазі перспективи розвитку української державности на території Радянської України, треба ствердити, що **коли ті перспективи покажуться вірними,** то головним ворогом української державности являється Польща. Таким чином боротьба за визволенне західно-українських земель зпід Польщі що-раз більше ставати-ме головною задачею українських державних змагань.

Берлін, 1. січня, 1924.

Др. Михайло Лозинський.

ВІЧА НА ПІДМОГУ БОРОТЬБІ В СТАРОМУ КРАЮ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Неділя, дня 30. грудня 1923 року. На дворі січе дрібний осінний дощ, та він не страхає щирих Українців, які спішуть на віче, скликане відозвами Українською Горожанською Громадою. Вже в третій годині простора галя А. Лутвина заповнилась по береги. Щоби скоротити присутним час, Івась Левчик в супроводі фортепяна своєї сестри Марії відіграв на скрипках кілька українських мельодій.

Віче отворив гр. Роман Слободян поясненнем цїли віча. Ми зібрались тут на вільній землі, щоби допомогти нашим рідним братам за морем, які на своїй рідній землі зібратись не мають спромоги. Не гуде там вічевий дзвін, не скличе на козацьку раду старих і малих. Розчетвертований ворогами, розділений кордонами, бичований як за панщизняних часів, терпить народ і не має навіть змоги порадитись над своєю бідою. За те ми не сміємо мовчати ні дробитись на гуртки, а одностайно встати в ряди борців за слушні права нашого поневоленого народу.

На президію віча пропонує президію Української Горожанської Громади. Коли на се всі одноголосно згодились, дальший провід віча обняли гр. Василь Левчик як предсідатель та Михайло Сухорський і Михайло Либа як секретарі.

На сцену виступив Український Хор тов. Боян, під батутою свого учителя гр. Стефана Грабара та відспівав гимн американський і „Далека ти а близька нам". Відтак дві дівчинки, Анна Луняк і М. Лещак, віддеклямували поезію Б. Лепкого, яка до сліз зворушила присутних. Хор відспівав пісню „Червона Луна", яка викликала бурю оплесків.

Слідувала бесіда гр. Омеляна Ревюка.

Бесідник підняв запал Елизабетських Українців до справи боротьби в старому краю, як се видно з великого числа присутних. Рідке се явище серед лихоліття, яке переходить наш народ в старому краю. Богато людий через се лихоліття потратило голови. Не один не хоче признаватися до України, коли вона бідна, хоча він признавався до неї, як вона була богата та могуча. Не один не хоче брати участи в боротьбі, бо він брав уже участь в инчих акціях, які покінчилися невдачами. Не один бере участь в народній роботі лишень несміливо, щоби, як робота не вдасться (може якраз через його слабе поперте), зробити міну всезнайка та сказати: „А я не казав, що се не вдасться?" Не один знова бачучи невдачу народної боротьби за волю, складає всю вину на сю або онту партію, ґрупу чи верству, щоби в той спосіб мимоходом виправдати себе. Такі і тим подібні річи се звичайні відклики слабодухів у хвилі тяжких народних переживань. В такі хвилі все відпадає богато слабодухів, та випливає богато демаґоґів, які хвилю народного замішання хочуть визискати на те, аби собі виплинути на верха. Тому в кожду таку тяжку хвилю народ мусить витратити немало сили на прочищенне своїх рядів зі слабодухів, крикунів, демаґоґів, на розглянення нових доріг, на впорядкованне себе до нової боротьби.

Серед американських Українців у Америці виступають ще й такі, які голосять, що українська іміграція повинна диктувати старому краєви, яку політику та яку боротьбу він повинен вести. Є й такі, які грозять нашим братям в старому краю, що вони не дадуть їм ніякої допомоги так довго, поки вони не поведуть такої політики, яку вони з Америки їм накажуть вести. Декотрі з сих забувають на те, що осередок всякої боротьби мусить бути там, де ся боротьба ведеться, а другі просто хочуть довести до того, щоби всякі жертви з Америки на допомогу старому краєви перестали плинути. Сим людцям всі свідомі горожани покажуть, що вони будуть піддержувати всяку боротьбу старого краю проти наїзників, боротьбу на всіх полях народного життя. Як саме край сю боротьбу веде, се слухачі будуть мати нагоду почути від людини, яка сю боротьбу на власні очи бачила.

На сцену виступила панна Анна Левчик та відспівала в супроводі скрипки Івана Левчика і фортепяна Марії Левчик „На що мені чорні брови" та „Веснівку", а опісля на загальне бажанне присутних, що грімкими оплесками не пустили зі сцени, відспівала ще „Соловейка".

Слідувала бесіда гр. В. Целевича, яка тревала півтора години.

Мимо надлюдських зусиль української армії і її геройських подвигів, мимо моря крови і лісу могил українських героїв, мимо величнього зриву українського народа до боротьби за землю і волю, українському народови не вдалося збудувати української держави. Він упав в нерівній боротьбі проти страшної перемоги. Сім міліонів Українців опинилося в ляцькій неволи. На українській земли запанував жорстокий, відвічний ворог Лях. Панує він при помочі нагайки, розстрілів, тюрм, доразних судів, карних військових експедицій, побоїв і знущань. Польща постановила винищити український народ і забрати собі на власність природні богацтва українських земель. Вона не щадить нікого. Мазурі кольоністи забирають українську землю, польські робітники позбавляють праці українських робітників. Українська школа находиться в польському ярмі. Ляхи стараються допровадити до зубожіння і матеріяльної руїни українських селян, винищити українську інтеліґенцію, унеможливити через безробіття істнування українських робітників. До біса хитрі є Ляхи. Вони стараються зломити відпорну силу українського народу через сіяння зерна незгоди між поодинокими верствами. В тій ціли намагаються вони поріжнити поодинокі верстви українського народу між собою. Підбурюють українських селян проти українських інтеліґентів і робітників, робітників проти інтеліґентів і селян і т. п. Ляхи як зручні політики знають добре, що коли їм вдасться між український нарід кинути кість незгоди тоді їм легче буде побороти український народ і держати його в своїй неволі. Вже за небіжки Австрії вміли вони по мистецьки вводити в життя засаду: „пусціць Русіна на Русіна".

Ту справу мушу докладнійше обговорити тому, що в Америці чимраз частійше чується серед Українців в пресі і на вічах голоси проти всеї української інтеліґенції в старому краю і лунають демаґоґічні кличі: Проч з українською інтеліґенцією. Мовляв вона запродалася Ляхам, вона є винною, що українська держава упала, українське селянство поведе краще боротьбу без інтеліґенції. Одним словом в Америці іде хрестоносний похід проти української інтеліґенції в краю. Навіть не слід помагати Рідній Школі, тому що в Головній Управі Українського Педаґоґічного Товариства українські селяни не мають більшости і т. и.

Так аґітується в Америці. Прошу читати краєві хрунівські і польські часописи о побачите, що Ляхи і зрадники хруні також аґітують проти української інтеліґенції, лише що підносять инші закиди. Вони пишуть і говорять: „Українські селяне! Ваша інтеліґенція підбурила вас до боротьби за якусь українську державу. Вона викликала українсько-польську братовбійчу війну. Вона вела на смерть ваших синів і батьків. Ми панувалиби лагідно і бувби спокій в краю, лише ви перестаньте слухати своїх злочинних провідників".

Такою аґітацією Ляхи стараються викопати пропасть між українськими селянськими масами а інтеліґенцією, щоби унеможливити зіткнення і співжиття інтеліґенції з народними масами. Забороняють устроювання віч і нарад або шиканують учасників віча поліційними репресіями. Часто густо, забороняють навіть вистави аматорських театральних дружин. Польська поліція і жандармерія пильно стежить за всіми новоприбувшими до села українськими інтеліґентами. Карається інтеліґентів, які часто зустрічаються з селянами і селян, які пристають з інтеліґентами. Много соток студентів і урядників українських товариств арештовано за це, що приїхали на село і зустрічалися з селянами, много селян арештовано лише за читання українських часописів. Праця на селі є дуже утруднена таксамо як утрудненe протиділання ляцькій аґітації проти української інтеліґенції.

Про українську інтеліґенцію треба сказати, що так само як в усякій другій верстві народу, так і серед інтеліґенції є добрі і лихі, є відважні і труси, є люди спосібні до геройств і революційної роботи і люди, що надаються до спокійної економічної і просвітної праці. Українські інтеліґенти старшини зорґанізували під проводом незабутного полковника Дмитра Вітовського переворот з дня 1. падолиста 1918 р. У бій за українську державу з святим загалом і всею самопожертвою [illegible] селянські хлопці, робітнича молодь і студенти. Вони своєю святою мукою хотіли окупити волю України і гинули тисячами. В ляцьких таборах смерти гинули і тратили здоровля і стрільці і старшини. Ляцькі тюрми заповнились українським селянством, робітництвом і інтеліґенцією. Лише около 800 священників було арештованих.

В революційній роботі ведуть провід українські студенти і старшини. Около 2000 учителів і службовиків Українців прогнали Ляхи з посад і вони терплять голод і нужду. Навіть ті, які ради кусника хліба остали на своїх посадах терплять неімовірні шикани і зі своєї злиденної платні дають від 5 до 10 проц. на народні цїли. З цього бачимо, що навіть ті Українці, що служать в польських урядах жертвують більше для народної справи, як українські інтеліґенти-крикуни в Америці, які знаючи що їм нічого не грозить ні тюрми, ні терпіння як людям в краю, легким коштом хотять стати народними провідниками, обдикаючи болотом краєву інтеліґенцію. Критикувати потрафить найбільший дурак. Вести позитивну роботу далеко труднійша річ.

Виступаючи в обороні старокраєвої інтеліґенції я не хочу сказати що вона не має хиб. Український народ жив цілі століття в неволі і неволя оставила свої сліди на цілім народі, а тим самим і на інтеліґенції. Покірність, зневіра в свої власні сили, брак розмаху отце характеристичні наслідки чужого панования. Молоде покоління є більш відважне і революційне від стариків. Але це є самозрозумілим. Можна критикувати поодинокі особи зпоміж інтеліґенції або цілі гуртки або навіть певні хиби великої части інтеліґенції але не вільно сховатися за піч вдавати дуже відважного і опльовувати тих, що є на фронті і ведуть в краю боротьбу на всіх полях народного життя. Така робота є лише водою на польський млин.

Ані Ляхам ані хруням в краю, ані українським інтеліґентам в Америці не вдасться викопати пропасти між українською інтеліґенцією в краю а народними масами. Хай ці революціонери і оборонці покривджених вертають до краю і покажуть, що вміють.

Ціла Европа находиться під знаком крізи, Польща хилиться до упадку і вже недалекий час, коли молоде поколїння героїв піде шляхами слави під Львів і під Київ, щоби здобути їх в останнє і здобути їх на віки.

Завданням американських Українців є гоїти рани нанесені народному орґанізмови ворожою рукою, допомочи **жертвами майна** боротьбі українського народу в старому краю. Лише кровю і працею збудуємо власну державу а не пустомельством і критикоманією.

Хор відспівав „Не плакати нам" та „Вязанку українських пісень", почім гр. Р. Слободян горячими словами заохочував присутних до складки на цїли боротьби в рідним краю. Збірка тревала двайцять мінут. Кождий приходив до сцени й складав свою жертву. Двох секретарів не встигало записати всіх, що тиснулися. Приходять жінки, виступають і діти. По обчисленню зложено і декляровано $166.50, а на просьбу гр. Р. Слободяна, щоби присутні зложили дрібними жертвами ще на покриттє коштів віча, зложено додатково $10.68, що робить суму $177.18.

Не можна поминути факту, що не всі наші бізнесмени почуваються до народного обовязку, а зате гідним примїром стають чужинці, наші прихильники. Коли була складана Національна Позичка, то властитель галі гр. Августин Лутвин сам литовської народности, зложив $10.00, а його робітник теж зложив $10.00. І сим разом теж, гр. Лутвин, довідавшися, що збірка має бути зброєю проти Ляхів, дав даром галю, за яку требаби заплатити пару десяток долярів. Він говорив, що розбишакою є той народ, що насильно розбоєм закріпощує другі народи, але ще гіршою є та людина, яка жалує дати поміч своїм братам, а ще цькує і других, щоби не давали.

Предсідатель подякував щиру подяку всім за жертви, Хорови за гарне викінченне пісень, бесідникам за промови. Зібрані відспівали з хором „Ще не вмерла", „Не пора" і „Ми гайдамаки" і розійшлися домів.

Михайло Сухорський,
Михайло Либа,
секретарі.

З ПОЛІТИЧНИХ АФОРИЗМІВ

Для нації головна річ мати свою державу. Фірма і форма держави — річи меньшої ваги. Одначе річ найбільшої ваги, щоб це була не лиш сама тільки фірма і не тільки сама лише форма.

Не легко поневоленому народови здобути державну незалежність. Ще трудніще її зберегти. Та найтруднійше використати її для свого добра.

Не рахуймо втрат наших ворогів до наших зисків, ані невдач наших противників до наших успіхів, бо це зовсім хибний рахунок і легко може нас оманити.

Лише малодушні люди замикають очі перед небезпекою і лише легкодушні рахують на щасливий склад обставин. Відважна й розумна людина завсіди приготовляється на найгірше і ніколи на тім не тратить.

Як не буде в нас сили, не осягнемо нічого, хочби все найкраще для нас складалося. Як же будемо мати силу, тоді видіймо побідно з найгіршого лихоліття і здобудемо все, чого нам треба.

Доля нації залежить меньше від сприятливих обставин, а більше, від її фізичної сили, ще більше від інтелектуальної, та найбільше від моральної сили нації.

Сила нації не є простою аритметичною сумою сил усіх громадян, але є вислідом органічного обєднання цих сил.

Сила нації залежить більше від тих звязків, які обєднюють її громадян, ніж від тих ріжниць, які відокремлюють їх від людий інших народностий.

Єдність організму проявляється в ріжнородности органів і в ріжнородности їх функцій. І чим більша ця ріжнородність, тим вище розвинений організм і тим сильнійша його єдність. Цей біольогічний закон обовязує також у соціольогії, значить і в політиці та проявляється також у диференціяції громадянства на політичні партії.

Держати єдиний фронт не значить: ити одною купою, ані не значить: боротись одинаковою зброєю.

Примусова мовчанка за згоду не рахується.

Хто приневолює другого до мовчанки, той допускається насильства. Одначе ще більшого насильства допускається той, хто користає з примусової мовчанки другого.

Коли громадянство не реагує на брехню й насильство, на терор і клевету, то це грізна ознака великого занепаду громадянської моралі і громадянського життя.

(Діло) Д-р В. Охримович.

НЕПОХОРОНЕНЕ ТІЛО ЛЕОНІДА АНДРЕЄВА

„Красний Стідент" (газета, що виходить у Петрограді) містить цікаві спомини про славного російського письменника Леоніда Андреева, про його сумний кінець. Спомини написала Віра Борисовна Катоніна, що жила в великій приязни з семею Андреева.

Леонід Андреєв помер 12. вересня 1918 у Финляндії, недалеко залізничої стації Мустоняки, в домі приятелів Ф. Н. й Е. А. Фальковських. Гостював у них із своєю семею й своєю матірю. Андреєв хотів тоді виїхати до Америки. Насамперед хотів сам виемігрувати, а семю оставити покищо в Финляндії. Та тоді вже почувався поет нездоровим. Здоровля його погіршилося значно наслідком сердечної недуги, а за останні роки війни все гірше було з ним. На війні згинув на фронті його брат Андрій. Він також працював літературно, писав гарні поезії. Ця втрата вразила Андреєва вельми, він утратив усю радість життя. Мужики були для Андреєва прихильні, так що він й його семі у цих тяжких часах жилося незле, не терпів голоду. Але неспокійні часи, революція відбились на його здоровлю, так що кілька разів серцева недуга грозила катастрофою.

Пять днів перед плянованим відїздом до Америки одержав Андреєв листа від сестри, жінки архітекта Оль у владимірській губернії. В листі, що дуже довго мандрував, сестра докладно описувала братові свою нужду, недостачу й голод, які терпить вона з родиною. Благала брата помогти їй як найскорше. Леонід Андреєв поробив зараз-же заходи, щоби вможливити сестрі прибути до Финляндії, а саме, коли потрібно, через Німеччину й Англію. Тому написав богато листів. Та викликане цим усім напруження було за тяжке для поета. Точно пять днів після одержання листа від сестри помер Андреєв на параліж серця. Трагічне, що й мати Андреєва небаром після цього також померла на серце. Одного дня готовилася вона приймати у себе гостий, та ці застали вже її мертвою. Серцевий удар зробив їй кінець.

„Досі — оповідає дальше Віра Борисовна Катоніна — тіло Андреєва непохоронене. Воно все ще є недалеко місцевости Мустоняки, в каплиці невеличкого села Неволя. Тлінні останки поета спочивають у цинковій труні, а ця у звичайній скрині. Скриня стоїть на колісчатах, щоби тіло, в разі потреби, зараз відвезти. Андреєв у завіщанню виявив бажання, щоби його похоронити у Москві на Новодівицькому кладовищі. Там він давніще закупив був собі й гробовець. Там похоронено було його першу жінку, його наймолодша сестра й інші члени родини. Тому що друга жінка Андреєва й її діти тепер є за границею, годі було досі похоронити тлінні останки поета. Сестра Андреєва досі не могла вистаратися у совітських властей дозволу на похоронення тіла поета. Тепер сестра вижидає повороту жінки Андреєва (яка покищо в Італії). Вона заходиться біля уладження музея Андреєва в Петербурзі, де колись жив поет.

ВОЛИНСЬКА КООПЕРАТИВА

Коли би хто хотів одним словом означити національнотворче життя Волині, то найкраще-б до того надавалось слово „завмірання".

Всякі прояви якогось животіння чимраз слабші і чимраз менче помітні. Не мож заперечити, що для того є дуже багато більш і менч виправдаючих причин. Та не мож заперечити і того, що прояви невдоволення селянських мас навпаки зростають. Однак що це там у низу кипить, то бурлить то стихає, про це один Пан-Біг відає. Не відає цього нечисленний гурт прибитої і застрашеної волинської інтелігенції. І за це не дорікаємо, радше жалиємо.

Денеде „Просвіти" і книгарні дають познаки життя, яке виявляється у поширенню українських книжок. Інтелігенція досить помітно польонізується. Публично по українськи не балакає. І ще одно цікаве явище її морального занепаду: у деяких надзірних радах кооператив є сищики, тобто люди, які стоять на услугах поліції... Іноді трапиться працьовник, та тільки не волинський. Його тоді місцеві вважають „зайдою"...

Будова кооператив йде з гори, не з долу. Не розраховано на потреби селянських мас, не їхніми силами держиться і не вміла збудити до себе заінтересовання і довіря. Це наслідки цих насів Уеренщини. Тоді всі кооперативи, — а їх було в кожному повіті по кільканайцять, — діставали такі величезні кредити, що могли за безцін роздавати товари. І з цього часу мужик привик дивитися на кооперативу, як на установу, до якої треба казати „дай". Селянин не розуміє, що треба деякого вкладу, часу, праці. Лихо, дальше, у цім, що керовники кооператив іноді надто принціпові теоретики, між тим коли добрий кооператор повинен бути перш усього добрим практиком. Тому кооперація сходить на крамарщину, яка вдоволяється зиском, потрібним для заплачення урядовців. Досі відновлено: в острозькім повіті 7 а в дубенськім 14 кооперативів. В рівенськім є одна кооператива „дика", бо там союзу не має (кажуть по вині бувшого голови рівенського союза). Надію треба покладати на союз в Здолбунові. Дуже щиро заняйся кооперативою пан А., людина на скрізь ідейна, працьовита і знаюча кооперативне діло. В нього є пляни організувати буракові плянтації для цукроварень і загалом поставити сільсько-господарську кооперативу на ширші основи. Та цікаве, що проти п. А. виступають навіть деякі... львівські (!) патріоти! От тобі й „патріоти"...

(Новий Час) Подорожній.

ПОЗІР! ГРОМАДЯНЕ НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ, ПОЗІР!

Кождий з нас мусить здати собі справу, що і яку поміч дати Рідному Краєві! Хто хоче засувати собі се, нехай прийде на

ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ

— яку відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 27. СІЧНЯ 1924

о годині 3-ій пополудни

В УКР. НАРОДНІМ ДОМІ, 217-19 East 6th St., New York

Громадяне і Громадянки! Приходіть як найчисленніше і кличте всіх знакомих на се віче. 19-20

Укр. Ліга Американських Горожан в Ню Йорку.

ЧИМ ПОЯСНИТИ?

Чим пояснити факт, що декотрі Українці добре заробляють та мають успіх в життю, а другі не знають сего. Люди знаючі англійську мову мають ліпший успіх як ті, що не знають її. В Америці все залежить від знання англійського язика. Після нашої легкої системи Ви навчитеся його протягом 3 місяців почтою. Пробна лекція і подробиці висилаємо за 10 цнт. грішми або марками, можна і канадійські. Адресуйте: 29-33

First American Preparatory School, Dept. 46, 210 W. 147th Street, New York, N. Y.

УКРАЇНІЗАЦІЯ ОДЕЩИНИ

У харківських „Вістях" В. Коряк реферує статтю московської „Правди" під заг. „От руссификации к украинизации". В статті подано статистичні дані про найбільш зрусифіковану частину України, тобто Одещину. „Тут по містах Українців менше нетільки ніж Росіян і Євреїв (44,5 прц.), а навіть ніж Німців (1.09 прц.), Поляків (3.13 прц.), Греків, Вірмен, Болгарів, Чехів і т. д., котрих разом майже в 10 разів (3.07 прц.) більше ніж Українців (034 прц.). Всеж і тут радянська влада українізує радянський апарат. Уже нині є по губернії низка вищих шкіл з українською викладовою мовою: Херсонський Інститут нар. освіти (98 прц. Українців студентів), Херсонський Сільсько-господарський Інститут (66 прц. Українців студ.), Миколаївська сільсько-господарська технікa (90 прц. Українців) і ин. Упрахвістична (рос.-українська) система навчання ще є в богатьох школах. Не вистає педагогічних сил. Початкова школа на Одещині українізується на 50 прц. Радянський апарат буде плянново українізований до липня 1924 року. В самій Одесі є до 20 курсів українознавства".

„Правда" додає від себе: „Так іде українізація „з гори". Але помилково думати, що в грунту вона не йде, що українське населення байдуже ставиться до цього кроку радянської влади. Навпаки, сільське населення з величезним задоволенням приймає кампанію українізації і добачує в ній нове, ще цільнійше наближення радянської влади до селянства". „Діловодство в сільських радах і районових виконних комітетах переходить на українську мову". Останні вибори показали зріст українського елементу в нових сільських радах. На Одещині з 4,729 членів сільських рад:

Українців	2,543	(53%)
Росіян	602	(12%)
Німців	381	(8%)
Поляків	336	(5%)
Євреїв	144	(3%)
Инших	813	(17%)

Панько Куліш.

ОРИСЯ

(Докінчення).

V.

Слухають дівчата, та аж сумно їм стало: слухає Орися, та вже боїться і глянути на каміння, що простяглось купою через річку. Вже їй здається, що то справді не каміння, і вода шумить якось не так, як вода...

Засмутив зовсім дівчат старий Грива. Не знають уже, чи прати би то їм чи до дому вбиратись; сором тільки старого Гриви; поглядає бо на них та тільки всміхається. То було люблять прати на самій бистрині, положивши кладку з каміня на камінь; а тепер відійшли дальше від кручі, де вода ще не дійшла до каміння і пливе тиха та чиста, хоч вигляньєся як у зеркало. І справді мов у зеркалі видно в воді і небо і кручу з тими кудлатими корінням, що переплутались із хмелем, і кучерявії вязи, що повибігали на самий край і попростягали зелені лани над річкою.

Дивиться Орися в воду, аж у воді на кручі щось зачервоніло, хтось ніби виїхав із пущі на сивому коні і стоїть поміж вязами. Боїться глянуть у гору, щоб справді не було там когось; боїться глянуть і на каміння: вже їй здається, що ось-ось заревуть і сунуться з річки зачаровані тури. Смикнула, за рукав одну дівчину і показала в воду: дивляться дівчата, аж на Туровій Кручі князь на сивому коні. Так і обомліли. Бо хоч би сказав, що то й не князь? Увесь у кармазині, а з пояса золото аж капає.

Не малож, видно, здивувались і козак: стоїть на коні нерухомий. Бо хтож би й не здивувався, вихопивсь над такою кручею? У низу рине вода через каміння, а над водою сидить нерухомо сивий дід на камені, а там стоять нерухомо дівчата з прачами, з мокрими полотнищами в руках. Чи дівчата чи може русалки повиходили прати сорочки підводному цареві, що живе в кришталевому будинку під водою. Оцеж мабуть і сам він вийшов з води погріти старії кости на сонці. Ще раз поглянє козак на сивого діда, ще раз погляне на дівчат: позасукували по локоть рукави, попідтикали плахти й мережані заполочні поділи... Золото не сяє так на дорогих перстях, як сяють у воді і над водою їх білії ноги. Задивився козак і сам стоїть нерухомо; коли ж гукне на нього старий Грива:

— Гей, гей! козаче! Чого це тебе занесло на кручу? Хіба хочеш пополоскати свої кармазини в Трубайлі?

І скоро промовив — зараз на че розбив які чари. Засоромились дівчата і давай бовтать полотнищами.

А козак відвітує дідові:

— Та й за те слава Богу, що хоч на кручу вибрався. Скажи, будь ласка, дідусю, як мені виїхати ік Війтовцям?

— А чого тобі треба в Війтовцях?

— Через Війтовці, — каже, — лежить моя дорога.

— А куди-ж лежить твоя дорога?

— Моя дорога — до чийогось порога, моя отежечка — до чийогось сердечка.

— Еге, — каже старий Грива, — нехай же тобі Господь у доброму ділі помагає! Отже куди тобі виїхати: берись у ниж понад берегом; то там трохи нижче буде тобі доріжка; чого доріжкою виїдеш ти на річку. Єсть через річку й кладочки; возом не переїдеш, а конем добрий козак перехопиться.

Подякував козак за пораду, повернув коня і сховався поза деревом.

Як сховався, тоді то вже розгулялись наші дівчата: розписали козака як на папері: які й очі, які й брови, як і говорить, як і всміхається. Та каже: „Це твій суджений!" а та: „Це твій". А одна додала.

— Не змагайтесь дурно, дівчата: чи рівняж таки вам пишний князь! Це нашій паночці суджений!

Почервоніла Орися.

— Збожеволіла ти, — каже, — Параско! Хіба не чула, що він сказав дідові?

І жаль їй було, сама не знала чому, що він іде свататься. Мякше від воску дівоче серце. Тане воно від козацьких очей як від сонця...

— Щож, — каже Параска, — що іде свататься! Судженої і конем не обідеш!

VI.

Попрали дівчата сорочки, зложили на віз, зеленою пахучою травою прикрили, посідали й поїхали до дому, свіжі та веселі; щебечуть як ластівки. Іще далеко не доїхав віз до сотницького двора, а в дворі вже чутно було, що вертаються.

— Орисю, наша панночко! — крикнули дівчата, скоро розчинились ворота, — Чий же то сивий кінь у дворі стоїть? Цеж того князя, що ми бачили, цеж твого князя, цеж твого суженого!

Гляне Орися, а в серці наче жаром запекло. Чи вона зляклась чи вона зраділа, сама того не знала.

Виглянув у вікно із світлиці молодий козак; іде в двір віз із старими кіньми із старим сивим погоничем; зелена трава волочиться по боках і білється по колесах; а ізза сивої бороди старого Гриви, ізза білої шиї, червоніє літо — повен віз дівчат у квітках та в намисті — Орися як сонце поміж ними! Виглянув та аж руками сплеснув:

— Цеж вона, цех вона!

І ото вже тоді почав на прямоту викладати свою мову пану сотникові, і хто він такий і чого приїхав. Хтож він такий, то це вже пан сотник знав давно: миргородський осауленко, отаман у своїй сотні, хорошого й багатого роду дитина. А чого приїхав. Приїхав подивитися, чи таки справді, що там за Орися така, що та дочка в сотника Таволги на всю Гетьманщину; а побачивши — тай себе показавши, довідатися, чи вже подбала шитих рушників у скриню. Про що журивсь, чого бажав пан сотник, те йому як із неба впало. Не довго думавши позвав Орисю. Вийшла в світлицю червона, як калина.

— От, Орисю, тобі жених! Чи люб він тобі, чи може підождеш кращого?

Хоч би тобі слово промовила, хоч би тобі очима зглянула. Стоїть сердешненька і головку схилила.

Бачить пан-отець, що не діждеться від неї одвіту — бо деж таки, щоб дівчина сказала, що в неї на мислі. Чиці хиба скажуть, а сама ні. Порахував це пан-отець тай каже:

— Де вже такий козак та люб не буде! Обніміться та поцілуйтеся, тай Боже вас благослови!

Обняв козак Орисю, поцілував й її губоньки, що наче з самого меду зліплені, і вклонились обоє низько до самого долу пан-отцеві.

Чи багатож найшло, дружини на весілля, чи бучно відбули гостей, чи довго гуляли, це вже не наше діло розсказувати.

Бачив я Орисю саме перед весіллям: хороша була, як квіточка. Бачив я знов її через рік у Миргороді — ще стала краща замужем і дитина в неї, як Божа зірочка. Вже я нераз думав собі на неї дивлячись:

— Це Божа слава, а не молодиця! Що, якби хто дотепний змалював її так, як вона єсть, із малесенькою дитиною на руках! Щоб то за картина була!...

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69, повідомляє своїх членів, що квартальні збори відбудуться в суботу, 26. січня о годині 8. вечером в гали У. Н. Дому під ч. 217-19 Іст 6-та ул. Кождий член повинен явитися на ті збори, бо суть важні справи до полагодження і справозданне контрольної комісії. Коли маєте своїх знакомих, то приведіть тепер і забезпечіть їх, бо У. Н. Союз приймає без вступного. Члени повинні записувати своїх дітий до У. М. Союза. — І. Вікарик, секр.

ЕЛИЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Тов. Зап. Січ, від. 234, повідомляє своїх членів, що на річнім мітингу вибрано слідуючий уряд на рік 1924: С. Федірко, пр.; М. Генега, з. пр.; І. Чечіль, кас.; П. Сташко, з. кас.; Ю. Гвіздь, фін. секр.; Н. Ільків, рек. секр.; контрольори: І. Кіщенюк і С. Задорецький; над. хорих: Т. Горин і А. Рудницький; Т. Луняк і М. Попо, хорунжі; Д. Гобер і Т. Лупяк, дверники; Г. Рудницький, опікун дітий.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільні Козаки, від. 316, подає до відома своїм членам, що спеціяльний мітинг в справі дому, відбудеться в неділю, 27. січня о годині 1.30 пополудни. Кождий член обовязаний явитись на сей мітинг бо будуть важні справи до рішення. Котрий з членів з лінивости не явиться, щоби пізнійше не нарікав як перейдуть які ухвали. Тож проситься всіх як один прибути. — За уряд: П. Ковтун, М. Магомета, В. Кучмій.

ЛІКВІДАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО БЮРА В ШВАЙЦАРІЇ

Адміністрація Бюра повідомляє американських Українців, що вона має ще на складі обмежену кількість отсих видань:

L'Ukraine (неперіодичний часопис в Лозанні, франц. та почасти англ. мовами) 20 повних комплетів, ціна за комплект $2.00

Нольде: „L'Ukraine sous le protectorat russe" (правно-держ. становище України в царській Росії) прим. 20 цт.

Traite de Pereiaslaw (Переяславська Умова, ориг. текст з фр. перекладом). Видання на гарн. папері........60 цт.

Pacta et Constitutiones Legum libertatuneque Exercitus Zaporosiensis (Договір Орлика з Шведами: латинський текст з фр. перекладом).........60 цт.

„Droits" de la Pologne sur la Galicie (Перегляд історичних претенсій Польщі до Сх. Галичини, написав М. Лозинський) .... 20 цт. гляд укр. літератури, з ілюстраціями,

Literature Ukrainienne (короткий огляд укр. літератури, з ілюстраціями, написав граф М. Тишкевич.......20 цт.

Мапа націоналістів Росії.........5 цт.

Також ріжні инші видання українські, що вийшли за кордоном.

Звертатися залучаючи гроші і точно вказуючи свою адресу, впрост до „Bureau Ukrainien, 11, Avenue de la Gare, Lausanne (Switzerland).

Всі вище подані ціни включають кошта пересилки. 19,22,25

Адміністрація.

ТОРГОВЛЯ НА УКРАЇНІ В ДАВНИХ ЧАСАХ

(Докінчення).

Ось такі були тодішні наші товари, які ми продавали. А до нас привозили і ми купували від чужих купців всякі оздобні річи ювілерські, гарні намиста, ковтки, наручники, чи там инакше кажучи, бранзолети, кульчики, нашийники, шпильки, ріжні оздобні річи з шкла, особливе для бідних, а передовсім скляні намиста. Дальше привозили гарнійшу посудину. За Володимира Великого таке було на Україні богацтво, що служба його жадала тільки срібного начиння й ліжок.

З оздобними ювілерськими річами або осібно діставалося на торг дороге каміння, як: смарагди, туркуси, рубіни, шафіри, діяманти, а передовсім перли.

Порцеляна, яка з Китаю прийшла до західної Азії і там уживалася, за княжих часів знана була і в нас, а в західній Европі уживали її аж в XIV. віку. Найбільший попит був у нас серед богатших верств за єдвабними матеріями, все одно, чио то був чистий єдваб, чи нашиваний (нераз золотими нитками(всякою гарною орнаментикою. Властиво вітчиною єдвабу був Китай (Хіни), але вже тоді уміли Греки та Араби плекати шовковниці і грецькі міста мали досить прядівень і ткацьких варстатів. Так як тепер, так само й тоді знали ріжні сорти сеї матерії. Фодавали до єдвабу, аби його зробити витревалійшим, лену, вовни, бавовни і такі роди називали бальдахінами. Густо ткана, тяжка шовкова матерія називалася аксамітом (грецьке слово) і її вміли виробляти Греки. Продавали багато инших родів єдвабу, що носили назву атласу, камки іт.п.

Так до церков, як також для богатих яко перфуми і кадила продавали живиці з ріжних дерев, які росли в Індіях, в Персії, в Арабії. Вони носили назви: бальсам, мастіка, ладан, амбра. Амбра не була живиця, а матерія, виділена з морської риби потваля.

Продавано також ріжні фарбарські дерева, ріжні корінні товари, потрібні до приправ страв і напитків, полудневі овочі і вина.

Не треба також забувати і про ріжні лічничі середники, зілля, коріння, які також приходили з тих країв (альоес, рабарбер).

Ось так здебільша після описів своїх й чужих сучасників виглядав в X., XI. і XII століттю славний київський торг і такі важнійші артикули там виставлялися на торг. Але се все ще далеко неповний образ.

Однак, аби знов не попасти в блуд, та щоби не створити невірного образу про тодішні торговельні відносини, не можна тодішних торговельних відносин порівнувати з теперішними відносинами, з відносинами часів великого промислу і капіталу. Як кораблі, чи там судна тодішні своєю величиною і поемністю не були подібні до великих теперішних морських кораблів, так також і капітал операційний купців не міг йти в порівнання з теперішнім капіталом. Судна, на яких возили товари, се були собі звичайні човни, подібні певно до пізнійших козацьких чайок, в яких можна було помістити кільканайцять або кількадесять людей, або тягар відповідний цій скількости людей. Ба, навіть ходило о те, щоби сі судна не були надто великі, бо около Дніпрових порогів треба їх було висувати а беріг і пересувати, чи там перевозити цілими кільометрами. З дуже великими човнами, без машинерії булоб богато клопоту. Також не треба думати, що тодішні купці розпоряджали такими сумами, як теперішні. Хоч коли взяти давність часу, більшу рідкість гроша, а через се більшу вартість його, то се були досить значні суми. Щоби мати приблизний образ оборотових акцій того часу, нехай послужать приклади з дещо пізнійших часів. В нашім Новгороді оперували німецькі купці пересічно капіталом у високоті 10.000 німецьких марок, очевидно передвоєнного курсу. А щоби бути членом новгородського купецького товариства, яке групувалось коло церкви св. Івана на Опоках, треба було вложити уділ, не більше як 50 гривень срібла, се є около 1000 карбованців срібла на передвоєнну вартість. Се, очевидно, були дрібнійші, пересічні капіталісти, хоч не збувало на таких, котрі розпоряджали значнійшими сумами.

Торговля Києва з Константинополем спочивала в руках правительства; правительству ходило о те, аби данину, побирану в сирівцях, відпродати за гроші в сріблі або в золоті, бо ними лекше було оперувати, як скірами, котрі занимали богато місця і легко нищилися. Гріш в податків і доходів йшов по більшій части на утримання війска, на зброю, на домові вигоди. Господарка була природна, се є визискувано плоди землі. Промислу тоді, на жаль, більшого, крім такого, що заспокоював майже всі свої потреби, не було. Але й сього було досить. Він виироблювався, одначе дорівняти східньому грецькому і арабському, який стояв вже високо від давних часів, годі було. Але й ті богацтва землі і той промисл, який був, були достаточні, аби кидати досить товарів до чужих держав, аби стягнути богацтва, потрібні до піднесення добробуту, до піднесення і творення міст, укріплень, вирубування лісів під управу землі, прорубування нових шляхів, повільного усушування забагнених і задеревлених просторів і тим подібного. Завдяки свому правительству росло життя, множилась радість життя, більшало населення, а хвиля кольонізації котилася на Волгу, Кавказ, та на Чорне Море. Тоді Україна від Угорщини й границь Польщі обнимала майже цілу східню Европу і була без сумніву одною з наймогутнійших держав в світі. І так воно було до половини XI. віку, се є до часів київського князя Ярослава Мудрого. Потім наступає повільний відворот і повільний упадок державного життя, який насамперед занзачився занепадом торговлі. Причиною сього були великі політичні зміни в Азії, які викликали упадок инших культурних держав в західньо-середущій Азії. А іменно наступило зубожіння середущої Азії, а через се повстала мандрівка кочівничих народів, які поперетинали всі ті великі торговельні шляхи, які провадили на Україну. Від XII. століття підносяться за се на добре всі держави, які були положені при морських берегах, підносяться краї над Середземним Морем і краї західньої Европи, положені над атлянтійським океаном. Отже над сухопутніми дорогами, які вели з Азії через Україну, беруть верх инші морські держави — через що давні держави, які не мали сили пробитися до отвертих морей, поволи підупадають. Та сама доля стрінула і Україну.

А вжеж найбільший удар нашому державному життю завдала Польща, котра знищила до кінця не тільки й так надшарпане державне життя, але й до решти поперенимала всі нитки нашої торговлі в свої руки. Через се Україна на довгі часи була позбавлена середників, які вели до значіння й богацтва.

В. Г.

Клим Поліщук.

З ВИРУ РЕВОЛЮЦІЇ

(Фрагменти спогадів про „літературний" Київ, 1919. р.).

(Продовження).

II. "ФЛЯМІНГО".

Тим часом Мих. Семенко робив своє діло, яке не можна назвати не користним. Як годилося "переконаному комунистові", почав він свою діяльність при нових обставинах перекладом "комунистигного Манифесту" Маркса, "комунистичного програму" Бухарика, а закінчив, здається, вже не так давно своєю збіркою "Стерво" (?!). Взагалі-ж він на протязі самого коротного часу своїми "поезофільмами" та "рєвфутпоемами" спромігся завоювати належне місце майже у всіх офіційних культурницьких установах і так став єдиним певни звязком між нами і представниками офіційного мистецтва, що прибули до Києва з Москви через Харків з метою "насажденія общечеловеческой культури в пределах Малороссії"...

Середних "еімсарів мистецтва" перше місце займав якийсь Валентин Рожицин, потім поет Натан Венгров і В. Коряк.

„Перші виступи цих "емісарів" у Києві були невдалі. Рожицин поспішився заявити, що украінской культури нет і бить не может", через що згодом мусів зникнути з київського обрію, а поет Натан Венгров з приводу Шевченківських свят висловився, що "самоє лучшеє, чем можно почтіть память стаго шовініста, так вистроіть около его могіли ряд вісельніц", — проти чого рішучо запротестували не тільки "Музаґетці", але й жидівські письменники ґрупи Бяліка. Коряк опинився ні в сих, ні в тих і старався помирити на ґрунті спільної праці у Віддділі Мистецтв про комісаріяті Освіти, де в той час саме утворювався т. зв., "Всекрлітком", в якому мала бути і українська секція.

Можливо, що заходи Коряка були цілком щирі, одначе вони не мали жадного успіху вже тільки через те, що майже у всіх урядових культурницьких інституціях провадилися безоглядна русифікаторстка праця, з чим не міг погодитися ні один "Музаґетець". На слідком цього створилося важке становище взагалі, так що майже всі "Музаґетці" перейшли на півлекальне існування, що дуже ґальмувало власну працю. Вихід з цього знайшов Мих. Семенко, який кинув думку засунвання "Професійної Спілки Мистців Слова м. Київа". Правда, цю думку перехопили московські "колеґи", однак до орґанізаційної праці закликали й українських представників, а передовсім — від "Музаґету". Запрошення було прийнято охоче і то через те саме, що наростала нова, чисто духового характеру, але кепська "квестія", з чим не можна було не рахуватися. —

Тепер богато річей здаватимуться просто смішними, а тоді, коли все "наввипередки" бігло "на ліво", годі було розібратися в чомусь і якаьс орґанізована співпраця всіх культурницьких сил блуа необхідна.

"Левой! Левой! кто крічіт там — "Правой?" — лунало скрізь після московського футуриста Маяновського, що богатьом нашім "малодиком" голосом сурми революційного архангела.

Отже, йшли "на ліво", аби не застатися в "назадниках", при чому безрозсудно "брали зразок" зі своїх московських "колюг", навіть тих, що родилися й виросли на Україні, лише говорили й писали по московському. З цим явищем боровся "Музаґет" і в одвертій співпраці з письменниками инших національностей хотів визначити свою творчу незалежність. "Флямінґо", до якого приєднався і талановитий маляр А. Петрицький, ішов якраз "на ліво", але його ініціятива що "Профспілки", була наразі користною і для "Музаґету".

III. "ПРОФ. СПІЛКИ МИСТЦІВ СЛОВА".

В "Спілку" входили росіяне, українці, жиди і поляками. Кожні мали свою національну секцію, з голів і секретарів яких творилася Рада Спілки" було установлення тексту членських посвідчень, який було складено при участи всіх чотирьох мовах. Це, здається, була єдиним одна справа, в якій виявилося "співробітництво" всіх Секцій. — До речі буде сказати, що "Спілка" користувалася правами всіх проф. союзів і її члени звільнялися від де-яких "об'язательних работ". — Після того, як членські картки були роздані на руки, Польська Секція кудись запропастилася і в помешканню "Спілки" ніхто ніколи не бачив ні одного польського члена. Зосталися при праці — росіяне, українці та жиди. Спільними силами було впорядковано в помешканню "Літературного і Артистичного клюбу" на Миколаєвській вулиці святочний Літературно-Мистецький вечір відкриття "Спілки", на якому перший раз прилюдно виступали разом росіяне, українці і жиди з творами в своїй рідній мові. Від росіян виступали — Натан Венеров, Ґенадій Коренев, Макавенський, Зазуля, Лифшиц, Ерінбурґ і богато инших, з творів яких складалося добрих дві тритини всього програму "вечеро". Одна тритина належала українцям і жидам. Українці виступали скромно, але успіх мали повний. Твори П. Тичини справили просто кальосальне враження, не дивлячись на те, що автор по своїй надмірній скомности сам не насмілявся виступати і їх читав один з артистів "Молодого Театру". Ґлибоке і симпатичне враження справило читання своїх творів і инших поетів, серед яких особливо сподобовся всім В. Ярошенко.

Після того вечора "настрій серед "емісарів" раптово змінився, змінилося також відношення "Лівих", ніяково почули себе ті, що мавпували їх, і так "Музаґетці" стали до деякої міри "модними".

"Спілка" ще впорядкувала декілько прилюдних диспутів на такі теми, як "Мистецтво національне" і 'Мистецтво загально людське", орґанізувала прилюдний "Туркір поетів", на якому переможуем вийшов „Музаґетець" В. Ярошенко і так звернула на себе увагу офіційних "емісарів мистецтва", які стали звертатися до "Спілки" з пропозиціями спільної праці в урядових культурницьких інституціях, де перед тим позасідали ріжного роду "пролетарські висьменники", імена яких так добре були нам відомі зі шиплаьт "Чортових Перечниць" та "Чортових Мельниць", якими засипався київський брук в часи Скоропадського.

(Дальше буде)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ свою жену Анну Винник з роду Шадьковська, з села Городниці, пов. Скалат, котра лишила мене тепер рік і пішла з Поляком Стефаном Попіль, а котрий відіслав свою жену до краю. Хтоби про ню знав або вона сама, прошу подати її адресу до: Wolodymyr Winnik, 407 East New York St., Shenandoah, Pa. 02-23

СЕМЕН ФІРИЧ ласкаво зголоситься до адм. „Свободи" по два листи зі старого краю. 18-20
Адм. „Свободи".

ГРИГОРІЙ НИЖОЛИК пошукує своєї сестри Пазі Нижолик по батьку Андрія, з Волі постолівської, а також Олексу Кулик і Йосифа Книж. Хтоби о них знав або вони самі, прошу зголоситися до: Grzegoz Nizolek, v Libatove p. Dubenec L. 70, Dvur Kralovy n/L, Chechoslovakia. 19-20

THE CHALIF DANCERS IN CARNEGIE HALL.
Думаємо, буде інтересним для всіх обожателів Штуки Танців, почути, що в суботу, 26. січня, танцюристи Chalif-а виступлять перший раз сего сезону в Carnegie Hall в програмі ріжнородних танців. В їх програму входять східні, класичні, грецькі, інтерпретивні і народні танці. The Chalif Dancers тішаться високою опінією публики, а їх виступи вінчалися все великими успіхами. Тикети по популярних цінах, від 50 центів і висше. 17-20

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Отсим повідомляємо всіх інтересованих, що з днем 22-го січня, 1924 р., мій офіс зістав перенесений до мого власного будинку під ч. 4309 Germantown Ave.

WALTER KOSTETSKI
Notary Public, Business and Real Estate Broker
4309 GERMANTOWN AVENUE, PHILADELPHIA, PA.
17-22